

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Důkaz ohledáním ve správním řízení

Dle správního řádu platí, že podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé.

Podklady pro vydání rozhodnutí primárně opatřuje *správní orgán*. Ovšem pokud to nemůže ohrozit účel řízení, může na požádání účastníka správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento *účastník*. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou účastníci povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu *veškerou potřebnou součinnost*. Správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu *veřejného zájmu*. V českém správním řádu (ani jiném právním předpisu) není pojem *veřejný zájem* přímo definován, nicméně si ho zde můžeme interpretovat tak, že správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti, které by mohly být v rozporu s obecnými zájmy. Především, při vědomí výstižné střeoevropské lidové moudrosti, že o peníze, jde až v první řadě, hlavní důraz by měl být kladen na skutečnost, aby výsledný stav nebyl v neprospěch veřejných financí. *Veřejný zájem* bývá někdy zjednodušeně definován jako opak zájmu soukromého. Zde bych si dovolil nesouhlasit, mám za to, že veřejný zájem je primárně odlišný (nezávislý) na zájmu soukromém a s tímto privátním zájmem může být jak v souladu, tak v větším či menším rozporu a také může být k němu i v zcela neutrální pozici.

V řízení, v němž má být *ex offo* uložena povinnost, je správní orgán povinen, pozor i bez návrhu, zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.

K provedení důkazů lze užít *všech důkazních prostředků*, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Mezi nejběžnější důkazní prostředky patří:

- a) listiny,
- b) ohledání,
- c) svědeckou výpověď
- d) znalecký posudek.

V našem článku se budeme věnovat problematice *důkazu ohledáním v SŘ*.

Můžeme říci, že podstata ohledání spočívá v provedení prohlídky (kontroly) věci, a to jak movité tak i věci nemovité, a učinění si kvalifikovaného úsudku o faktech, jenž jsou pro předmětné správní řízení relevantní.[1] Důkaz ohledáním se provádí smyslovým vnímáním vlastností nebo stavu věci pracovníky (či pověřenými osobami) správního orgánu. Jakkoliv není tento termín správním řádem definován, NSS je toho názoru, že *ohledáním* je třeba rozumět každý postup, jímž se správní orgán vlastním empirickým nazíráním přesvědčuje o předmětu řízení.[2]

Kde se ohledání v praxi vyskytuje nejčastěji? Zejména tam, kde se správní rozhodnutí týká věci nemovitých. Nemovitostmi dle občanského zákoníku jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Konkrétněji půjde často o rozhodnutí ve stavebním nebo vyvlastňovacím řízení.[3]

Vlastník nebo uživatel věci (tím může být kupř. nájemce nebo oprávněný z věcného břemene dle

občanského zákoníku) nebo ten, kdo má věc u sebe, je ex lege povinen předložit ji správnímu orgánu. Anebo pokud není možné z povahy věci její předložení, strpět ohledání věci na místě. Správní orgán o tom vydá *usnesení (nikoliv rozhodnutí)*, jež se oznamuje pouze výše zmíněné povinné osobě. Interpretací § 54 odst.1 správního řádu sice dojdeme k závěru, že se nemusí doručovat tomu, kdo realizaci předmětného důkazu navrhl, nicméně tomu se oznamuje zamýšlené provedení důkazu dle § 51 odst. 2 spr.řádu.[4] O ohledání na místě správní orgán vyrozumí též toho, kdo je oprávněn s předmětem ohledání nakládat (např. řidič/ka traktoru) . [5] Dle právníka R. Ondruše správní orgán (úřad) není povinen zjišťovat před vydáním usnesení o ohledání věci, kdo je vedle jejího vlastníka či oprávněného držitele oprávněn s věcí dále nakládat.[6]

Ohledání na místě přichází v úvahu především u nemovitostí – V.Dohnal[7] zde kupř. připomíná hojně místní šetření podle stavebního zákona a dále pak méně známé místní šetření dle ustanovení § 28 zákona č.44/1988. Sb., horní zákon. Nicméně ohledání na místě přichází v úvahu i u věcí movitých – v praxi půjde především o věci špatně (nebo zcela vůbec) přenositelné, resp. věci jejichž přeprava by byla tak finančně náročná, že by její realizace byla v rozporu s naplněním zásady hospodárnosti ve správním řízení – např. větší zvířata, rozměrné a těžké věci (např.stroje, billboardy, potrubí, vozidla, stromy či suroviny).

Hrozí-li u provedení důkazu ohledáním nebezpečí z prodlení (např. odkladem by bylo zabráněno či velice ztíženo uskutečnění tohoto důkazu), tak správní řád přímo stanoví, že se postupuje k zajištění důkazu podle ustanov. § 138 spr. řádu. Tedy platí, že před zahájením řízení lze z moci úřední nebo na požádání toho, kdo by byl účastníkem, *zajistit důkaz*, je-li důvodná obava, že později jej nebude možno provést vůbec nebo jen s velkými obtížemi, a jestliže lze důvodně předpokládat, že provedení tohoto důkazu může podstatně ovlivnit řešení otázky, která bude předmětem rozhodování. O zajištění důkazu vydá správní orgán usnesení (nikoliv tedy rozhodnutí), které se oznamuje osobám, jichž se přímo dotýká. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, lze usnesení oznámit i dodatečně s výjimkou oznámení osobám, které musí při provádění úkonu poskytnout *osobní součinnost*.

K zajištění důkazu je příslušný ten správní orgán, který by byl příslušný k řízení, nebo správní orgán, v jehož obvodu je ohrožený důkazní prostředek. Při zajišťování důkazu musí být přítomen ten, kdo může být oprávněnou úřední osobou.

Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, mají ti, kdo by byli účastníky a jsou správnímu orgánu známi, nebo jejich zástupci či zmocněnci právo být přítomni u zajištění důkazu a vyjádřit se k němu; o tom je správní orgán vyrozumí.

O zajištění důkazu se sepisuje protokol. Provedení důkazu tímto protokolem se řídí ustanovením § 53 odst. 6 správního řádu.

Kdy ohledání nelze provést? Ohledání nelze provést nebo může být povinnou osobou odepřeno ze stejných důvodů, pro které nesmí být vyslechnut svědek ve správním řízení. Svědek nesmí být vyslýchán **o utajovaných informacích**[8] chráněných zvláštním zákonem, které je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn.

Dle zákona.412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací platí, že pro zabezpečení ochrany utajovaných informací v rámci fyzické bezpečnosti se určují objekty, zabezpečené oblasti a jednacích oblasti. Objektem je budova nebo jiný ohraničený prostor, ve kterém se nachází zabezpečená oblast nebo jednacích oblast. Zabezpečenou oblastí je ohraničený prostor v objektu. Jednacích oblastí je ohraničený prostor v objektu. Utajovanou informaci stupně utajení Přísně tajné nebo Tajné lze pravidelně projednávat pouze v jednacích oblastech. Utajovaná informace se zpracovává

- a) v zabezpečených oblastech,

- b) v objektu mimo zabezpečenou oblast, pokud je zajištěno, že k utajované informaci nemá přístup neoprávněná osoba, nebo
- c) v odůvodněných případech s písemným souhlasem odpovědné osoby nebo bezpečnostního ředitele mimo objekt, pokud je zajištěno, že k utajované informaci nemá přístup neoprávněná osoba.

Utajovaná informace se ukládá v zabezpečené oblasti a v ní popřípadě v trezoru, uzamykatelné skříni nebo jiné schránce.

Správní orgán dále nemůže vydat usnesení o provedení ohledání pokud by jím porušil státem uloženou nebo uznanou **povinnost mlčenlivosti**, ledaže by byl tento jehož věc má být „ohledána“ této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn. Povinnost uchovávat mlčenlivost je uložena např. ze zákona č.301/2000 Sb.,[9] o matrikách, jménu a příjmení, ze zákona č. 312/2002 Sb.,[10] o úřednicích územních samosprávných celků anebo zákona č.240/2000 Sb.[11], o krizovém řízení a o změně některých zákonů a dále pak je upravena v některých dalších právních předpisech.

Zajímavou otázkou je, jak postupovat v případě, že správní orgán o citovaných důvodech (tj.ochrana utajovaných informací a povinnost mlčenlivosti) nevěděl (ať již z nedbalosti nebo o tom skutečně vědět nemohl) a usnesení ukládající povinnost strpět ohledání či předložit věc k ohledání i přesto vydal? Povinná osoba má za povinnost provedení ohledání *odmítnout*, jinak by se dopustila porušení předpisů regulujících ochranu utajovaných informací anebo povinnost mlčenlivosti.[12]

V neposlední řadě musíme připomenout fakt, že povinná osoba může odepřít povinnost strpět ohledání či předložit věc k ohledání pokud by tím způsobila sobě nebo osobě blízké - tj. *příbuznému v řadě přímé, sourozenci a manželovi, registrovanému partnerovi a dále pak jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní* - nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt. Tato možnost odepření plyne z ustanovení § 54 odst.2 v kooperaci s ustanovením § 55 odst.4 spr.řádu.

Pozor, pokud správní úřad ukládá povinnost předložit věc k ohledání osobě, která není účastníkem správního řízení, má povinnost náhrady nákladů dle ustanovení § 79 spr. řádu.[13]

Správní orgán může, z důvodu demokratické veřejné kontroly, k účasti na ohledání přizvat nestranné osoby, aby zajistil jejich přítomnost při provádění důkazu. Ovšem je zapotřebí zdůraznit, že tyto „nezávisle dohlížející“ osoby **nemají** práva ani povinnosti účastníků správního řízení. Význam zmíněných nezávislých osob graduje především u tzv. neopakovatelných úkonů. Jak jsme již zmiňovali výše, o provedení důkazu ohledáním správní orgán - dle § 51 odst.2 - vyrozumívá všechny účastníky řízení a to s výjimkou případů, kdy hrozí nebezpečí z prodlení (neopakovatelné úkony). U těchto „neopakovatelných“ správních aktů se z důvodu právní jistoty doporučuje zabezpečit přítomnost nestranných osob.

Může pracovník správního orgánu nahrávat - např. na digitální videokameru - průběh realizace důkazu ohledáním i bez souhlasu účastníků a dalších přítomných osob? Ano toto lze na základě ustanovení § 18 odst.1 správního řádu.[14] [15] Samozřejmě se nemusí jednat jen o obrazový záznam, ale taktéž o audio nahrávku - např. na diktafon ovládaný úřední osobou.

Na závěr si dovolím připomenout z judikatury NSS - *Dokazování ohledáním (§ 51 odst. 1 a § 54 správního řádu z roku 2004) může být skutečně i promítnutím audiovizuálního pořadu. Je-li tak učiněno mimo ústní jednání, musí být o této skutečnosti vyhotoven protokol (§ 18 odst. 1 uvedeného zákona).*[16] Jakkoliv není tento termín správním řádem definován, soud je toho názoru,

že *ohledáním* je třeba rozumět každý postup, jímž se správní orgán vlastním empirickým nazíráním přesvědčuje o předmětu řízení. – viz. causa FTV Prima, spol. s r. o. proti žalovanému: Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.

právník, učitel na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, Brno

Použitá literatura:

Dohnal, V. in Kolektiv: Průvodce novým správním řádem, Linde Praha, 2006,

Ondruš, R.: Správní řád, Linde Praha, 2005,

Jurníková, J. in Skulová, S. a kol.: Správní právo procesní, Plzeň: Aleš Čeněk, 2008

Jurníková, J. in Kolektiv: Správní řád – Meritum, ASPI, Praha, 2006

Vedral, J.: Správní řád – komentář, Bova Polygon, Praha, 2006

[1] Srov. Jurníková, J. in Skulová, S. a kol.: Správní právo procesní, Plzeň: Aleš Čeněk, str. 161

[2] Viz. jud. Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2008, čj. 2 As 59/2008-80

[3] Srov. též Jurníková op.cit., str.161

[4] O provádění důkazů mimo ústní jednání musí být účastníci včas vyrozuměni, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Tuto povinnost nemá správní orgán vůči účastníkovi, který se vzdal práva účasti při dokazování.

[5] Viz. § 54 odst.3 SŘ

[6] Viz. Ondruš, R.: Správní řád, Linde Praha, 2005, str.192

[7] Dohnal, V. in Kolektiv: Průvodce novým správním řádem, Linde Praha, 2006, str.180

[8] Dříve nazývané jako utajované skutečnosti

[9] Matrikář, a dále též, je-li to nezbytné pro výkon jejich funkce, starosta, místostarosta, primátor, náměstek primátora, primátor hlavního města Prahy a jeho náměstek, pověřený člen zastupitelstva obce, města, hlavního města Prahy nebo jeho městské části, anebo městské části nebo městského obvodu územně členěných statutárních měst, tajemník obecního (městského) úřadu, magistrátu, úřadu městské části hlavního města Prahy anebo úřadu městské části nebo úřadu městského obvodu územně členěných statutárních měst a ředitel Magistrátu hlavního města Prahy mají přístup k osobním údajům uvedeným v matričních knihách a sbírkách listin; jsou povinni zachovávat mlčenlivost o těchto údajích, a to i po skončení výkonu jejich funkce.

[10] Úředník je povinen v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl při výkonu zaměstnání a v souvislosti s ním; to neplatí, pokud byl povinnosti mlčenlivosti zproštěn; povinnosti zachovávat mlčenlivost může úředníka zprostit vedoucí úřadu, jím pověřený vedoucí úředník nebo příslušný správní úřad podle zvláštních právních předpisů, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak

[11] Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost; zachováváním mlčenlivosti se pro účely tohoto zákona rozumí povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

[12] Srov. též Vedral, J.: Správní řád – komentář, Bova Polygon, Praha, 2006, str.349

[13] Viz. též Jurníková, J. in Kolektiv: Správní řád – Meritum, ASPI, Praha, 2006, str.212

[14] Shodný názor - srov. Vedral, J. op.cit. str.350

[15] O ústním jednání (§ 49) a o ústním podání, výslechu svědka, výslechu znalce, provedení důkazu listinou a ohledání, pokud jsou prováděny mimo ústní jednání, jakož i o jiných úkonech souvisejících s řízením v dané věci, při nichž dochází ke styku s účastníky řízení, se sepisuje protokol. Kromě

protokolu lze též pořídít obrazový nebo zvukový záznam.

[16] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2008, čj. 2 As 59/2008-80

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)